

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/525/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3113227345
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3113227345.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Emílie Zimovej a členov JUDr. Gabriely Janákovvej a Mgr. Zuzany Holúbkovej v právnej veci navrhovateľky H. H., štátnej občianky R. republiky, bytom G. R. XXX, zastúpenej Mgr. U. K., advokátkou, so sídlom G. nad Y., H. XXXX/XX, proti odporcovi E. H., štátnemu občanovi R. republiky, bytom G. R. XXX, zastúpenému JUDr. F. E., advokátkou, so sídlom v V., Z. XXX, o vylúčenie z užívacieho práva k domu, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 23. januára 2014 č. k. 15C/131/2013-44 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

P r i p ú š ť a dovolanie na otázku, či je možné aplikovať analogiu legis na ustanovenie § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prípade podielového spoluvlastníctva osôb, ktorí nie sú manželmi.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala, aby súd vylúčil odporcu z práva užívať dom súp. č. XXX, ktorý je postavený na pozemku parc. č. KN-C XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 605 m², ktorý sa nachádza v k. ú. G. R. a je zapísaný na LV č. XXX. V rozhodnutí konštatoval, že v predmetnej veci sa navrhovateľka domáhala vylúčenia odporcu, ktorý je jej synom, z užívacieho práva k rodinnému domu, ktorý obaja užívajú, a to z dôvodu psychického násillia. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že predmetný rodinný dom v k. ú. G. R., v ktorom obaja účastníci bývajú je v ich podielovom spoluvlastníctve, pričom spoluvlastnícky podiel navrhovateľky je 1/2 a odporcu 1/8. Vykonaným dokazovaním, dvoma rozkazmi Obvodného úradu Trenčín bolo preukázané, že odporca bol uznaný zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, že sa dopustil voči navrhovateľke konania, ktoré sa dá charakterizovať ako psychické násillie, keď pod vplyvom alkoholických nápojov slovné napádal navrhovateľku tak, že jej vulgárne nadával, robil jej rôzne schválnosti - napr. bezdôvodne trieskal dverami, trieskal rukami po stole, kričal, nadával, so všetkým búchal, vyhrážal sa navrhovateľke, že ju zbije, dá jej po papuli, že jej ešte ukáže, len aby sa rána dožila. Napriek uvedenému preukázanému konaniu odporcu voči navrhovateľke súd návrhu navrhovateľky na vylúčenie odporcu z užívania rodinného domu nevyhovel. Uviedol, že občiansky zákonník s účinnosťou od 01.01.2003 upravuje obmedzenie užívacieho práva osoby k domu alebo k bytu, ak z dôvodu fyzického násillia alebo psychického násillia alebo hrozby takýmto násillím vo vzťahu k manželovi alebo k rozvedenému manželovi ako spoločnému užívateľovi bytu, domu, alebo k blízkej osobe, ktorá s ním býva spoločne v byte, dome sa stalo ďalšie spolužitie neznesiteľným. Ide o ustanovenia § 146 ods. 2 a § 705 Občianskeho zákonníka, ktoré však možno aplikovať len v prípade, kedy je byt, alebo dom v bezpodielovom spoluvlastníctve (§ 146 ods. 2) alebo sa jedná o byt, ktorý je v spoločnom nájme manželov (§ 705a). Na základe týchto ustanovení teda nemožno obmedziť užívacie

právo násilníka k domu alebo k bytu, ktorý je v jeho podielovom spoluvlastníctve. Ustanovenia § 146 ods. 2 a § 705a Občianskeho zákonníka tak nedopadajú na prípady, keď sa fyzického alebo psychického násillia dopustí podielový spoluvlastník voči inému podielovému spoluvlastníkovi, ktorý s ním býva v spoločnom dome alebo byte. Súd prvého stupňa zväžil aj možnosť aplikácie tzv. analógie legis, analógie zákona na ustanovenie § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že analogiu legis upravuje ustanovenie § 853 Občianskeho zákonníka a podstatou analógie zákona je, že sa vyskytne faktická situácia zákonom neriešená, tzv. medzera v zákone, kedy sa tento stav posúdi podľa ustanovení zákona, ktoré upravuje faktickú situáciu podobnú. V danom prípade by to znamenalo, že ak vylúčenie podielového spoluvlastníka z užívania spoločného bytu, domu z dôvodu psychického alebo fyzického násillia voči spolužívúcemu podielovému spoluvlastníkovi Občiansky zákon nerieši, posúdi sa takýto skutkový stav v zmysle § 853 Občianskeho zákonníka podľa ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje vylúčenie bezpodielového spoluvlastníka (manžela) z užívania spoločného bytu, domu z dôvodu psychického alebo fyzického násillia voči spolužívúcemu druhému bezpodielovému spoluvlastníkovi (manželovi). Týmto spôsobom možno však postupovať len v prípade, že sa jedná o tzv. medzeru v zákone, teda, že otázka vylúčenia podielového spoluvlastníka z užívania spoločného bytu, domu, je zákonom neriešená, pretože takúto situáciu zákonodarca nepredpokladal, nepomyslel na ňu, a preto ju ani v zákone nemohol upraviť. O takýto prípad tu však nejde. Ustanovenia § 146 ods. 2 a § 705a Občianskeho zákonníka boli zavedené do Občianskeho zákonníka novelou - Zák. č. 526/2002 Z. z.. Rovnakým zákonom bol Občiansky zákonník novelizovaný aj v ustanovení § 142 ods. 1, ktorý tak od 01.01.2003 dáva súdu možnosť pri vyporiadavani podielového spoluvlastníctva spôsobom prikázaním veci prihladiť na násillné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Už z toho je zrejmé, že zákonodarca si bol vedomý prípadov, kedy sa fyzického alebo psychického násillia môže dopúšťať podielový spoluvlastník voči druhému podielovému spoluvlastníkovi. Uvedené potvrdzuje aj dôvodová správa k Zák. č. 526/2002 Z. z., podľa ktorej navrhovaná úprava § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka „sleduje za cieľ eliminovať násillné správanie podielových spoluvlastníkov v rodinách, pretože v tejto komunite najčastejšie spoluvlastnícke vzťahy vznikajú a sú prezentované v prípade nezhôd násillím rôzneho druhu“. Podľa súdu prvého stupňa je tak zrejmé, že v danom prípade sa nejedná o tzv. medzeru v zákone, ktorú by bolo možné odstrániť pomocou analógie zákona, pretože zákonodarca vedel o prípadoch násillia medzi podielovými spoluvlastníkmi a napriek tomu inštitút vylúčenia z užívania zaviedol len pre prípady násillia, ku ktorým dochádza v súvislosti s bytmi alebo domami, ktoré sú v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov alebo v spoločnom nájme manželov. Rozširovať možnosti aplikácie inštitútu vylúčenia z užívania cestou analógie zákona aj na prípady podielových spoluvlastníkov by tak prekračovalo zrejmú vôľu zákonodarcu a súdu prvého stupňa sa preto javilo ako neprípustné zasahujúce do ústavou garantovaného vlastníckeho práva. Nakoniec podotkol, že navrhovateľka má pre svoju ochranu pred násillným správaním odporcu k dispozícii iné inštitúty občianskeho práva, konkrétne možnosť rozhodovania podielových spoluvlastníkov a hospodárenie so spoločnou vecou podľa § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka (čo nepochybne zahŕňa aj otázku, ktorý z podielových spoluvlastníkov bude spoločný rodinný dom užívať a ktorý nie, prípadne možnosť zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k predmetnému rodinnému domu). Odmietnutie analógie zákona na tento prípad tak pri súčasnej existencii týchto možností ochrany navrhovateľky nepredstavuje porušenie právneho princípu zákazu denegatio justitiae súdom (zákaz odmietnutia spravodlivosti, kedy súd odmietne rozhodnúť o veci s odôvodnením, že zákon je v určitom smere nejasný, že je v ňom medzera, prípadne z iného dôvodu). Na základe uvedených úvah súd návrh navrhovateľky zamietol. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1, § 146 ods. 2, § 705a, § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 150 ods. 1 O.s.p. tak, že odporcovi, ktorý bol vo veci plne úspešný, náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa nepriznal, keď za takéto okolnosti považoval skutočnosti, ktoré v konaní vyplynuli z vykonaného dokazovania, konkrétne to, že odporca sa preukázateľne dopustil voči navrhovateľke správania, ktoré možno charakterizovať ako psychické násillie.

Proti rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne, ktorá žiadala, aby odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odvolaní uviedla, že s odôvodnením zamietnutia návrhu zo strany prvostupňového súdu sa nemôže v žiadnom prípade stotožniť; zastáva názor, že v predmetnej veci je potrebné analogicky použiť ustanovenia § 146 ods. 2 a § 705a Občianskeho zákonníka z dôvodu, aby nedošlo k zneužitiu práv odporcu na úkor práv navrhovateľky v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že odporca, ktorý je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností so spoluvlastníckym podielom vo veľkosti 1/8, sa dopustil voči navrhovateľke, ktorá je

podielovou spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností so spoluvlastníckym podielom vo veľkosti 1/2, konanie ktoré sa dá charakterizovať ako psychické násilie. Za takejto situácie je potrebné poskytnúť navrhovateľke účinnú ochranu pred násilným správaním odporcu a chrániť zdravie a život osôb bývajúcich v rodinnom dome s navrhovateľkou aj za cenu zásahu do vlastníckeho práva podielového spoluvlastníka práve použitím ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka a cestou analógie zákona v zmysle ustanovenia § 853 Občianskeho zákonníka. Zároveň namietala procesný postup prvostupňového súdu na pojednávaní v predmetnej veci, ktoré sa uskutočnilo dňa 23.01.2014, na ktorom súd nevypočul navrhovateľku ako účastníčku konania, hoci bola na pojednávaní osobne prítomná a tiež nerozhodol o návrhu na doplnenie dokazovania výsluchom svedka G. H. a napriek tejto skutočnosti vyhlásil uznesenie, ktorým vyhlásil dokazovanie za skončené. Týmto postupom prvostupňového súdu došlo k odňatiu možnosti navrhovateľky konať pred súdom, čím došlo k znemožneniu jej procesných práva priznaných v Občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jej práv a právom chránených záujmov. Poukázala ďalej na to, že k podaniu návrhu vo veci samej o vylúčenie odporcu z užívacieho práva k predmetnému domu bola navrhovateľka zaviazaná na základe predbežného opatrenia Okresného súdu Trenčín v spojení s potvrdzujúcim uznesením odvolacieho súdu, kde jej bolo súdom uložené podať návrh na začatie konania vo veci samej o vylúčenie odporcu z užívacieho práva k predmetnému domu.

Odporca prostredníctvom právnej zástupkyne v písomnom vyjadrení k odvolaniu žiadal rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdiť. Uvedol, že v Občianskom zákonníku absentuje úprava možnosti obmedzenia či vylúčenia podielového spoluvlastníka vo vzťahu k ďalšiemu z podielových spoluvlastníkov, ako i k osobe blízkej z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takéhoto násillia. Analógia zákona na prípady podielového spoluvlastníctva je neprimeraná, nakoľko zákonodarca upravil možnosť vyporiadať podielové spoluvlastníctvo prostredníctvom dohody, resp. rozhodnutia súdu. Analógiou by došlo k neprípustnému zásahu do ústavou garantovaného vlastníckeho práva. V súvislosti s odvolacou námietkou navrhovateľky, že súd prvého stupňa nevykonaním navrhnutý dôkaz poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 11.01.2011 sp. zn. 5Cdo/247/2010, v zmysle ktorého v občianskom súdnom konaní súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy a je vecou súdu a nie účastníkov konania, aké dôkazy na zistenie skutkového stavu vykoná.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu je potrebné podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdiť. Vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého nie je potrebné nariaďovať pojednávanie odvolacieho súdu.

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V danej veci sa odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu stotožnil s dôvodmi, pre ktoré súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľky napriek tomu, že z vykonaného dokazovania bolo nesporne preukázané, že odporca sa dopúšťal voči navrhovateľke psychického násillia, pre ktoré dôvody, pokiaľ by na strane odporcu išlo o manžela, by bol nepochybne daný dôvod na obmedzenie jeho užívacieho práva k spornému rodinnému domu. Stotožnil sa aj s názorom prvostupňového súdu, že na daný spoluvlastnícky vzťah nie je možné aplikovať ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka cestou tzv. analógie legis v zmysle ustanovenia § 853 z dôvodov, na ktoré poukazuje vo svojom rozhodnutí súd prvého stupňa, na ktoré dôvody odvolací súd, aby zbytočne neopakoval dôvody uvedené súdom prvého stupňa, odkazuje.

Nezistil ani dôvody pre zrušenie rozhodnutia prvostupňového súdu, ktoré mali spočívať v odňatí možnosti navrhovateľky konať pred súdom, pretože v danej veci, pokiaľ súd prvého stupňa dospel k záveru, že návrhu navrhovateľky nemožno vyhovieť z dôvodov, na ktorých založil svoje rozhodnutie, bolo bezpredmetné vykonávať vo veci ďalšie dokazovanie, či už výsluchom navrhovateľky, alebo navrhovaného svedka, nakoľko ani výsluchy týchto osôb pre zamietnutie návrhu navrhovateľky z dôvodu, že na daný vzťah nie je možné aplikovať ustanovenie § 146 ods. 2 alebo § 705a Občianskeho zákonníka, by nemalo žiadny vplyv.

Odvolačí súd však bol toho názoru, že otázka vylúčenia spoluvlastníka z užívacieho práva k rodinnému domu alebo bytu v zákone nie je jednoznačne vyriešená. Najmä v súčasnosti, keď množstvo párov žije v spoločnej domácnosti bez uzavretia manželstva, v tzv. „partnerskom vzťahu“, ktorý je podobný spolužitiu manželov, avšak bývajú v byte alebo v dome, ktorý je v ich podielovom a nie bezpodielovom spoluvlastníctve a dôjde medzi nimi k fyzickému alebo psychickému násiliu, by podľa názoru odvolacieho súdu bolo potrebné túto otázku vyriešiť podrobnejšie a v zákone jednoznačnejšie. Preto podľa § 238 ods. 3 O.s.p. pripustil dovolanie na otázku, či je možné aplikovať ustanovenie § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka aj na osoby, ktoré majú byt alebo dom v podielovom spoluvlastníctve, pričom sa nejedná o manželov.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že odporcovi, ktorý bol v odvolacom konaní plne úspešný náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si ich neuplatnil postupom podľa § 151 ods. 1, 2 O.s.p..

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.